

Filosofování jako cesta

Filosofické setkání není možné jen prostřednictvím někoho třetího; s filosofem se můžete setkat jen tak, že se mu pokusíte porozumět četbou jeho vlastních textů. Ale ty texty můžete skutečně pochopit jen jako někdo jiný, kdo také filosofuje, ale filosofuje po svém. Setkat se s druhým myslitelem nelze v jednom kroku, protože např. Platón myslitel není totožný s Platónem člověkem, kterého skutečně bylo kdysi možno potkat v Athénách a zejména v jeho Akademii. Setkat se s Platónem myslitelem bylo možné jen tak, že jste se s ním setkávali mnohokrát a poslouchali jste, co říká, mohli jste se zeptat, když jste něčemu nerozuměli atd. Dnes už se Platóna zeptat nemůžete, ale cesta k němu vede jen přes důkladnou a mnohokrát opakovanou četbu jeho dialogů. Cílem takového setkání tedy není vlastně Platón sám, nýbrž to, co ho právě jako myslitele, jako filosofa zaměstnávalo. Čtení (a studium) jeho textů vás nemá přivést k setkání s Platónem-člověkem, ale ono setkání samo je jen jakousi společnou cestou k tomu, co kdysi dávno sledoval a čím se zabýval a co promýšlel Platón. Filosofické setkání s jiným myslitelem je tedy pokus jít kus cesty s ním k tomu, k čemu se vztahoval on (a co tedy nebyl on sám). Setkání s druhým myslitelem neznamená tedy přistoupit k tomu druhému mysliteli, nýbrž pokusit se přistoupit k tomu, k čemu se pokoušel přistoupit on sám. A to ovšem vůbec neznamená s oním druhým myslitelem nějak samozřejmě a jednoznačně souhlasit, stát se jeho přívržencem. Nelze totiž opravdu přistoupit k tomu, na co se soustřeďoval ve svém myšlení nějaký myslitel, jen tím, že napodobujete jeho kroky, jeho šlépěje, jeho celou cestu. Každý musí myslet sám za sebe, musí jít svou vlastní cestou. A jen v tom smyslu je možno se opravdu a v pravém smyslu nechat ne pouze ovlivnit, ale inspirovat druhým myslitelem, když najdete svou vlastní cestu k tomu, k čemu směřoval on. To, že k nějakým tématům a problémům přistupujete způsobem, jemuž jste se naučili u jiného myslitele, vůbec neznamená, že tomu druhému mysliteli vskutku rozumíte. Doopravdy mu můžete rozumět jen tehdy, když ze svého hlediska, svým způsobem a ze svých výchozích pozic porozumíte také tomu, co se mu říci nepodařilo, takže jeho text musíte na některých místech povyložit, dointerpretovat, někdy dokonce revidovat a opravovat. Jen v tom případě půjde o vaši vlastní filosofickou cestu a nikoli jen o více nebo méně vnější napodobení cesty někoho jiného.

(Písek, 060120-1.)